



# als een ritueel

Axé! is een theatrale reis vol bakkeleierende goden, zang, dans en, vooral, ritme.  
FOTO JEAN VAN LINGEN

FRANCINE VAN DER WIEL  
MEDEWERKER DANS

**D**at is schrikken. Staat er ineens een god naast je, balancerend op een been, handen tegen elkaar gedrukt, verre blik in de ogen. Een onbekende godheid ook nog, want Xango, god van donder en bliksem, is een figuur uit de candomblé, het zang- en dansritueel dat eeuwen geleden met Afrikaanse slaven is meegereisd naar Zuid-Amerika. In theater De Veste te Delft klemmen twee vriendinnen hun tassen stevig tegen zich aan en doen voor de zekerheid toch maar een stapje opzij. Collega-toeschouwers doceren: „Dit is kunst. Daar moet je wel van houden.”

Er moet nog het nodige aan die kunst worden gesleuteld, zegt Nita Liem, maar de grote lijnen van Axé! (spreek uit: ashé) zijn er. Volgende week gaat de nieuwe theatrale club event van Don't Hit Mama in het Amsterdamse Theater Frascati in première. Club event betekent: alle stoelen uit de zaal, bezoekers die gewoon tussen de verschillende acts kunnen rondlopen en, als ze daartoe aandrang voelen, meebewegen. Waarna de 'voorstelling' organisch overvloeit in

de after party.

In Axé! nemen Liem en Bart Deuss, artistiek leiders van dansgroep Don't Hit Mama, en hun collega Carlos Lagoeiro van Teatro Munganga bezoekers mee op een theatrale reis vol bakkeleierende goden, zang, dans en, vooral, ritme. Ritme vormt het hart van de candomblé, het is, naast zang en dans, het medium waarmee het goddelijke met het aardse wordt verbonden en neemt bezit van de deelnemers. Met zijn aanstekelijke getrommel hitst de Braziliaanse percussionist de dansers op. Hij lokt de orixas (goden) naar beneden: Xango dus, maar ook de grijze Oxala, Oxossi van de jacht en Nafia de moddergodin, die zich met een ijselijke gil een weg door het publiek baant, sidderend, de ogen weggedraaid. Zij heeft de tranestaat bereikt en wordt door een groepje 'halfgoden' rondgedragen. De aanwezigen deinzen eerbiedig achteruit.

Al een kleine tien jaar zijn club events een specialiteit van Don't Hit Mama, het gezelschap dat al veel langer professionele en amateurdansers verbindt in voorstellingen waarin urban dansstijlen de boventoon voeren. Liem en haar team werkten echter ook samen met klassieke dansers van Het Nationale Ballet in de crossover Zwanenmeer/Bijlmermeer, dat wegens groot succes een sequel kreeg.

Door het licht verhalende karakter is deze

nieuwe club event wat meer een serie kleine kijkspelen dan vorige afleveringen, waarin Liem en Deuss de vibe van de underground hip-hop scene verplaatsten naar het theater. Tijdens Axé! blijkt de Afro-Braziliaans sfeer, mede opgeroepen door enorme maskers, fluorescerende vuurballen en slingers met vlaggetjes, opmerkelijk goed te combineren met de soft popping stijl van Xango of een heftige b-boy battle. Als een van de halfgoden er een serie razendsnelle, virtueuze backspins, windmills en handstands uitslingert, komt de stemming er goed in.

Natuurlijk zijn die halfgoden geen toevallige passanten. Het zijn zes clubdancers die een traject van acht trainingen bij Don't Hit Mama hebben doorlopen, met lessen en workshops. De 'buitenste ring' van performers, die ook aan

**RITUEEL,  
ENTERTAINMENT,  
THEATER – IK VOEL ME  
WEL PRETTIG IN DIE  
DRIEHOEK**

de ensemblechoreografieën meedoen, worden in elke stad waar Axé! staat geselecteerd uit een groep lokale dansers. In vier intensieve workshops worden zij klaargestoomd voor hun optreden. Op de laatste dag wordt alles in elkaar gezet.

„Best hectisch”, lacht Liem met gevoel voor understatement. De club events zijn begonnen als een mini-lab waarin zij clubdancers vanuit hun eigen, vertrouwde setting kon laten doorontwikkelen naar een theatersituatie. „Dus nog steeds dichtbij de mensen en nog steeds met materiaal dat in het moment wordt gecreëerd, maar wel in een structuur. Geen vormloze trance dance van mensen die eigenlijk niet kunnen dansen.” Het spontane karakter is een link met candomblé-, winti- en andere rituelen. Eigenlijk, denkt Liem, gaat dans altijd, in elk geval vaak, over trance, bezeten raken door je eigen dansenergie. „Tijdens sommige battles staan tienduizend man naar je te kijken als je twee minuten moet knallen. Dat noemen clubdancers *to be in the zone*. Dat bedoel ik. Die drang, dans als levensbehoefte, dat vind ik mooi.” Sommige trancerituelen, dat realiseert zij zich ook wel, overleven tegenwoordig voornamelijk als toeristische attractie. Geen enkel bezwaar. „Ritueel, entertainment, theater – ik voel me wel prettig in die driehoek.”